

Vagyoni elégtétel? Így lehetséges a polgári peres eljárások elhúzódása miatt

A 2021. évi XCIV. törvény elfogadásával lehetőség nyílt arra, hogy 2022. január 1. napjától a polgári peres eljárásban részt vevő fél kompenzációs igényt érvényesítsen az eljáró bírósággal szemben abban az esetben, ha a törvény által meghatározott ésszerű időtartamot meghaladja a polgári peres eljárás teljes tartama - a perorvoslati szakaszokat is ideértve -, vagy akár az egyes eljárási szakaszok, így az elsőfokú, vagy a másodfokú eljárás tartama és ezáltal a bírósági eljárás ésszerű határidőn belül történő befejezéséhez fűződő Alaptörvényben rögzített joga sérül.

A törvény ezen kompenzációt vagyoni elégtétel néven, új jogkövetkezményként vezeti be az alapjogi sérelem kompenzálására, egyúttal elhatárolva a vagyoni kompenzációt a kártalanítás, kártérítés, sérelemdíj jogintézményeitől. A törvény ezzel megerősíti a bírósági joggyakorlatban uralkodó azon felfogást, miszerint ezen jogsérelem nem személyiségi jogsértést valósít meg (amelynek egyik vagyoni szankciója a sérelemdíj), hanem attól elkülönülő alapjogsértést.

A vagyoni elégtétel iránti kérelmet az elhúzódott ügyben nem érintett, kizárólagos illetékességű törvényszékek bírálják el polgári nemperes eljárás keretében. Az igényérvényesítési eljárás írásban, tehát személyes megjelenés nélkül zajlik, amely során a rendelkezésre álló bírósági iratok alapján dönt az eljáró törvényszék. A törvény ezzel kívánja elősegíteni a hatékony és gyors ügyintézését.

Amennyiben a nemperes eljárásban eljáró bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján azt állapítja meg, hogy az ésszerűnek minősíthető időtartamot meghaladta a vagyoni elégtétel iránti igény alapját képező eljárás időtartama, akkor külön kormányrendeletben meghatározott napi díjtétel alkalmazásával az elhúzódott ügyben eljáró bíróságot kötelezi a vagyoni elégtétel megfizetésére.

A kétszeres elbírálás lehetőségének elkerülése érdekében általános szabály, hogy amennyiben a fél az Emberi Jogok Európai Bírósága előtti eljárásban már részesült ún. igazságos elégtételben a bírósági eljárás ésszerű határidőn belül történő befejezéséhez fűződő alapvető jog sérelme miatt, a hazai eljárásban vagyoni elégtételt már nem kérhet. Ez a kizáró ok abban az esetben alkalmazandó, ha a fél a teljes időtartama vonatkozásában részesült kompenzációban. Amennyiben a fél a vizsgált bírósági eljárásnak nem a teljes időtartamára kapott igazságos elégtételt az Emberi Jogok Európai Bíróságától, úgy a fennmaradó időre vagyoni elégtétel iránti igényt érvényesíthet a hazai bíróságok előtt. Ebben az esetben a bírósági eljárás teljes időtartamára eső vagyoni elégtétel összegébe be kell számítani az Emberi Jogok Európai Bírósága által megítélt igazságos elégtétel összegét, és a félnek vagyoni elégtételként csak a beszámítás eredményeként fennmaradó különbözet jár.

Végezetül fontos megjegyezni, hogy arra tekintettel, hogy a vagyoni elégtétel megítélésének az alapja meghatározott alapjog megsértése és nem valamely kár okozása vagy személyiségi jog megsértése, így a vagyoni elégtétel igénylése nem érinti a félnek azt a jogát, hogy a Ptk.-nak a bírósági jogkörben okozott károkért való felelősségre vonatkozó szabálya, illetve a Ptk. szerinti sérelemdíj érvényesítésére vonatkozó szabálya szerint pert indítson a bírósági eljárás elhúzódásával összefüggésben őt ért kár, illetve nemvagyoni sérelem orvoslása érdekében.